

Årsrapport 2018

– plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Årsrapport 2018

– plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Innhald

1. Planstatistikk 2018
2. Typer plansaker - kommunevis
3. Kommunal planstrategi og rullering av kommuneplan
4. Motsegner
5. Mekling
6. Dispensasjonar og klager

Oppsummering

Vedlegg:

- A. Fylkesmannen sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova
- B. Behandling av kommunale plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- C. Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring
- D. Utdrag frå sentrale styringsdokument (VØI og TB 2018)

Sveinung Parr Dimmen
samordnar

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkeshuset, 6404 Molde
Tlf.: 71 25 84 20
E-post: sveinung.dimmen@fylkesmannen.no
Web: www.fylkesmannen.no/mr

Samandrag

Rapporten gir ein samla presentasjon av plansaksbehandlinga etter plan- og bygningslova hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal i 2018. Klagesaksbehandling i plan- og byggesaker lagt til justis- og beredskapsavdelinga er ikkje medrekna her.

Rapporten er basert på vår eigen statistikk med utgangspunkt i vår rolle som høyringsinstans i kommunale plan- og dispensasjonssaker ført i ephorte. Statistikk og opplysningar omfattar nærare presentasjon av ulike plantypar og plantema. Utviklingstrekk og trendar blir kommentert i lys av samanlikningar med tidlegare års statistikk, både samla sett og korleis dette fordeler seg kommunevis.

Som vedlegg til rapporten er det tatt med litt kortfatta bakgrunnsinformasjon om offentleg planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring. Det er vidare gjort nærare greie for Fylkesmannen sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova.

Kort oppsummert viser årsrapporten for 2018 at

- aktiviteten på plansida er stor med t.s. 1208 plan- og dispensasjonssaker (ekspedisjonar/utg. høyringsbrev), fordelt på 419 plansaker og 789 disp.saker
- det er stor breidde og variasjon i sakene i forhold til både innhald og kompleksitet; dei fleste plansakene har ein klar tverrfagleg karakter og er avhengig av innspel frå ulike fagavdelingar og fagmiljø hos FMMR i samband med høyringssvar og vidare dialog
- plansakene og dispensasjonssaker fordeler seg svært ulikt på kommunane; nokre kommunar har vesentleg større aktivitet og fleire saker enn andre
- talet på disp.saker har auka kvart år frå 533 saker i 2013 til 789 i 2018; dette til trass for at fleire av kommunane i same periode har vedtatt ny, oppdatert KP arealdel
- talet på motsegner i arealplansaker ligg litt lågare enn tidlegare år; flest motsegner knyter seg til manglar i samband med *Støyvurderingar* og *ROS/klimatilpassing*, men det er også mange motsegner til tema som *Barn og unge* og *Natur/miljø/landskap*
- tidleg medverknad og dialog undervegs i planprosessane gjer at konflikhtar kan avklarast og løysast tidlegare; færre arealplansaker går til mekling
- kompetanse og kapasitet på planområdet varierer mykje kommunane i mellom; utfordringane i forhold til dette er gjerne størst i dei minste kommunane
- FMMR har eit tett samarbeid med fylkeskommunen på plansaksområdet; dette omfattar både kurs, konferansar, nettverkssamlingar, regionalt planforum – samt uformell kontakt gjennom den løpande plansaksbehandlinga
- kommuneplanen som styringsverktøy i kommunalt utviklings- og omstillingsarbeid er styrka; fleire kommunar har som ledd i dette fått på plass oppdaterte kommuneplanar med samfunns- og arealdel
- kommunane har utarbeidd planstrategiar for perioden 2016 – 2020 der koplingane til kommunereformarbeidet og etablering av nye kommunar har stått sentralt; alle fagavdelingane hos FM har her bidratt aktivt med innspel i våre høyringsbrev
- forsøket med statleg samordning av motsegn til kommunale planar har gitt Fylkesmannen ei utvida rolle i forhold til plansamordning; forsøksperioden har gått ut 2017 og er innført som ei permanent ordning frå 01.01.2018.

1. Planstatistikk FMMR for 2018

Fylkesmannen er høringspart for alle kommunale plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova. Med dette som utgangspunkt blir det utarbeidd kvartalsvis statistikk og rapportering som viser oversikt og utdrag av plansaksbehandlinga.

For meir informasjon om

- Fylkesmannen sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova
- Behandling av kommunale plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring
- Utdrag frå sentrale styringsdokument (VØI og TB 2018)

kan det visast til eige vedlegg til slutt i rapporten.

Statistikken for 2018 viser at aktiviteten på plansida er stor. Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FMMR) har i behandla 1208 plan- og dispensasjonssaker (ekspedisjonar) etter plan- og bygningslova. Dette er litt fleire ekspedisjonar enn for tilsvarende periode i fjor (1140). Klagesaksbehandling i plan- og byggesaker lagt til justis- og beredskapsavdelinga er ikkje medrekna her.

Tal for ekspedisjonar knytt til **kommuneplanar og kommunedelplanar** for 2018 ligg noko høgre i forhold til fjoråret; 52 saker i 2018 mot 41 i 2017. Dette i motsetnad til talet på ekspedisjonar knytt til **reguleringsplansaker** som har gått ned frå 405 i 2017 til 366 i 2018. Alle kommunane (med eitt unntak) har elles i 2016 og 2017 utarbeidd **kommunale planstrategiar** for planperioden 2016 – 2020.

Talet på **dispensasjonssaker** ligg framleis høgt. I forhold til dei føregåande åra representerer dispensasjonsstatistikken for 2018 ein topp med 789 saker. Disp.sakene utgjør åleine ein større andel enn samla tal for alle plansaker (jf. 65 pst. disp.saker mot 35 pst. plansaker av samla plan- og disp.saker). Årsakene til at talet på disp.saker framleis held seg høgt kan vere fleire og ulike. Ei generell utfordring for fleire av kommunane vil framleis vere mangel på oppdatering av kommuneplanens arealdel. Dei fleste kommunane har gjennom arbeidet med kommunale planstrategiar signalisert behov for rullering av sine kommuneplanar i inneverande planperiode 2016 – 2020 (jf. tabell oversikt kommunal planstrategi). Fleire av kommunane har i førre planperiode fått vedtatt oppdaterte samfunnsplanar – og dette blir i inneverande planperiode følgd opp med rullering av kommuneplanens arealdel. Nokre av kommunane har gjort vedtak, medan det for andre framleis vil gå noko tid før ny overordna plan er vedtatt.

Plansaker og dispensasjonssaker etter pbl; samla årsoversikt 2010 – 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Reguleringsplan	459	480	496	471	477	*400	414	405	366
Kommune(del)plan	36	37	48	86	56	*44	40	33	52
Kommunal planstrategi	x	x	31	5	x	x	24	14	1
Regionale planar	-	-	6	5	2	4	2	1	0
Plansaker samla	495	517	584	567	530	*448	479	453	419
Disp.saker samla	628	520	605	533	605	638	640	679	789
Sum planar og disp.	1123	1032	1189	1100	1140	*1086	1119	1132	1208
Motsegner (tal planar)	39	62	63	64	58	*80	79	83	69
Samordningssaker statleg motsegn						21	22	31	27
Meklingsmøte	4	7	6	8	3	3	4	2	1
Planar oversendt departementet (KMD)	2	0	3	1	3	0	3	3	1
Klager - dispensasjonsøknader	18	18	21	3	6	8	17	11	21

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar hos FMMR 2010 – 2018.

Forklaring

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

Merk:

- Statistikken for plansakene omfattar tal på ekspedisjonar/høyringsbrev. Fylkesmannen gir høyringsuttale til kommunale planar både ved oppstart og undervegs i planprosessen. I forhold til årsstatistikken vil nokre planar/plansaker såleis kunne bli registrert meir enn ein gang. Når det gjeld planstrategiar, dispensasjonar og motsegner er det derimot tal på planar som er registrert.

*Tidlegare statistikk for 2015 er korrigert. T.s. 20 samordningssaker (5 Kp + 15 RP) er lagt til. Talet på motsegnssaker vil også bli oppjustert i samband med dette.

Kommune	Status gjeldande K-plan; vedtak pr.31.12.2018	
	Samfunnsdel	Arealdel
Aukra	2011	2016
Aure	2008	2017
Averøy	2015	2017
Eide	2005	2005
Fræna	2005	2014
Giske	2014	2018
Gjemnes	2003	2003
Halsa	2012	1998
Haram	2007	1999
Hareid	2006	2012
Herøy	2013	2014
Kristiansund	2017	2011
Midsund	2011	1997
Molde	2016	2016
Neset	2012	2012
Norrdal	2007	2011
Rauma	2013	**2003
Rindal	2018	2014
Sande	2009	2016
Sandøy	2011	2015
Skodje	2016	2007
Smøla	2007	2008
Stordal	2014	2003
Stranda	1975	1992
Sula	2011	2015
Sunddal	2014	**2007
Surnadal	2014	2017
Sykkylven	2011	2013
Tingvoll	2014	2015
Ulstein	2017	2011
Vanylven	2009	2014
Vestnes	2015	2015
Volda	2016	**1990
Ørskog	2007	2006
Ørsta	2012	**1991
Ålesund	2016	2017
*MRfylkeskom	Fylkesplan 2017 - 2020	

Tabell: Kommuneplanoversikt – alle kommunane i Møre og Romsdal

- Status vedtaksår for gjeldande Kommuneplan
 - Ingen markering/farge for plan vedtatt før 2011
 - Markering brunt for plan vedtatt 2011-2015
 - Markering grønt for plan vedtatt 2016 og seinare
 - Markering gult for rulleringsarbeid igangsett

* MR fylkeskommune; Regional planstrategi 2016 – 2020

** KP arealdel med seinare oppdatert plan for sentrumsområde

Planstatistikk FMNR v. 31.12.2018

Kommunal planstrategi 2016 – 2020 og status for vedtak og rullering av K-plan - kommuneoversikt

Kommune	KPS FM-sak	Status gjeldande K-plan; vedtak		Rullering av K-plan; kom. eigenrapportering oppstart periode 2016 - 2020 (evt. under arb.)	
		Samfunnsdel	Arealdel	Samfunnsdel	Arealdel
Aukra	16/7362	2011	2016	2017	0
Aure	16/2864	2008	2017	2018	2016
Averøy	16/2399	2015	2017	0	2016
Eide	16/5839	2005	2005	2016	2018
Fræna	16/5959	2005	2014	2017	2020
Giske	17/4049	2014	2018	0	2017
Gjemnes	16/5033	2003	2003	2016	2016
Halsa	16/5412	2012	1998	2016	2017
Haram	17/1469	2007	1999	2016	2019
Hareid	16/75127	2006	2012	2018	2017
Herøy	16/5412	2013	2014	2017	0
Kristiansund	16/3096	2017	2011	2016	2016
Midsund	16/5138	2011	1997	0	2016
Molde	16/4151	2016	2016	2018	*2018
Neset	17/6301	2012	2012	0	0
Norddal	17/1561	2007	2011	2017	0
Rauma	16/4964	2013	*2003	0	0
Rindal	16/5008	2015	2014	2018	0
Sande		2009	2016		
Sandøy	16/7098	2011	2015	0	2017
Skodje	16/7179	2016	2007	0	2016
Smøla	16/2866	2007	2008	2018	2016
Stordal	17/1667	2014	2003	0	0
Stranda	17/102	1975	1992	2017	2018
Sula	16/7681	2011	2015	2018	2019
Sunnadal	16/6591	2014	*2007	2017	2017
Surnadal	16/5537	2014	2017	0	2016
Sykkylven	16/7183	2011	2013	0	0
Tingvoll	16/2453	2014	2015	?	?
Ulstein	16/5191	2017	2011	2016	2016
Vanylven	16/2953	2009	2014	2018	2020
Vestnes	16/6140	2015	2015	2018	2020
Volda	16/7574	2016	*1990	0	2016
Ørskog	16/7671	2007	2006	2016	2017
Ørsta	16/5729	2012	*1991	2020	2017
Ålesund	16/6936	2016	2017	0	0
*MRfylkeskom	15/6621	Fylkesplan 2017 - 2020			

Tabell:

* MR fylkeskommune; Regional planstrategi 2016 – 2020

** KP arealdel med seinare oppdatert plan for sentrumsområde

Alle kommunane i Møre og Romsdal, med unntak av Sande, har utarbeidd kommunal planstrategi for perioden 2016 – 2020. Planstrategien omfattar m.a. opplysningar om status for gjeldande kommuneplan, samt **kommunens eigen plan for neste hovudrullering av kommuneplanens samfunns- og arealdel**. Nye Hustadvika kommune har i 2018 levert utkast til ny planstrategi basert på revisjon og vidareføring av planstrategiane for Eide og Fræna.

Kommuneplanar (samfunns- og arealdel) til høyring 2015 – 2018

Kommuneplanar – oversikt 2015

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
11/4649	Herøy		x			v	+ mekling,KMD
11/9029	Sandøy		x			v	naust
12/4721	Sula		x				+ mekling x2 naust
13/183	Vestnes		x			v	naust
11/1866	Sande		x			v	+ mekling naust
15/1611	Ulstein			x	v		
1179029	Sandøy		x			v	2.g.
14/6119	Rindal	x				v	
13/855	Tingvoll		x			v	2.g.
15/2866	Volda	x			v		
13/4390	Ålesund	x			v		
12/5061	Aukra		x			v	
15/4136	Gjemnes			x	v		
13/4390	Ålesund		x			v	
10/8499	Sykkylven		x			v	Rev. naustføresegn.
15/5151	Halsa		x		v		
14/1073	Molde		x			v	
13/7457	Skodje	x				v	

B. Kommuneplanar – oversikt 2016

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
13/2942	Aure		x			v	
14/1073	Molde		x			v	
15/2866	Volda	x				v	
13/4390	Ålesund		x			v	
13/4833	Averøy		x			v	
14/1073	Molde		x			v	Vurd. motsegn
16/3324	Skodje		x			v	
16/3102	Hareid		x		v		
13/4390	Ålesund		x			v	Vurd. motsegn
13/183	Vestnes		x				Endring
15/1611	Ulstein	x				v	
16/5849	Ålesund	x				v	Handlingsdel
16/6008	Volda		x		v		
13/4833	Averøy		x			v	2.g.
13/2942	Aure		x			v	2.g.

C. Kommuneplanar – oversikt 2017

Saknr ephorte	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
16/7344	Kristiansund	x			x	x	
17/1481	Stranda			x	x		
17/2118	Kristiansund		x		x		Rev. u-grad
17/2652	Aukra	x			x		
13/4390	Ålesund		x			x	Endring
17/2978	Sundal		x		x		
14/2823	Giske		x		x		
15/7165	Sykkylven		x				Endring
17/2451	Surnadal		x				Endring

D. Kommuneplanar – oversikt 2018

Saknr ephorde	Kommune	Samf.del	Arealdel	Felles S + A	Oppstart – planpr.	Off. høyring	Merknad
13/4390	Ålesund		x			x	Endring/Ny vurdering
17/7797	Rindal	x				x	
13/2942	Aure		x			x	Endring/Ny vurdering
15/4136	Gjemnes			x		x	
14/3823	Giske		x			x	Endring/Ny vurdering
18/1806	Smøla		x			x	
16/3324	Skodje		x			x	
17/1481	Stranda	x					
15/5157	Halsa		x				
17/7928	Sunndal		x				
18/4758	Sunndal	x			x		
17/7797	Rindal	x					
17/2978	Sunndal		x			x	
18/5869	Rauma	x				x	Lett revisjon
17/2652	Aukra	x				x	
18/6451	Vanylven	x			x		
17/7704	Hustadvika*				x		

*Nye kommunar frå 01.01.2020

Kvartalsvis oversikt – plan- og dispensasjonssaker 2010 - 2018

Oversikt plan- og dispensasjonssaker 1. kvartal 2018 (01.01. – 31.03.)

	2014	2015	2016	2017	1.kv. 2010	1.kv. 2011	1.kv. 2012	1.kv. 2013	1.kv. 2014	1.kv. 2015	1.kv. 2016	1.kv. 2017	1.kv. 2018
RP	477	385	414	405	118	120	143	121	146	103	106	120	95
KP-KDP	56	39	40	33	9	10	8	18	7	3	5	4	11
KPS	x	x	24	14	x	x	2	1	x	x	0	13	1
Regionale planar	2	4	2	1	-	-	1	1	1	1	0	0	0
P-sak samla	535	428	479	453		130	154	141	154	107	111	137	107
Disp	605	638	640	679	-	-	142	128	134	136	162	140	168
Sum planar og disp.	1140	1066	1119	1132	-	-	298	269	278	243	273	277	275
Planar m motsegn RP	50			83					16	6	15	22	13
Planar m motsegn RP + KP	58	80	79	31	14	21	25	14	17	7	16	23	14
Meklingsmøte	3	3	4	2	-	1	3	4	1	0	1	0	0
Planar til KMD	3	0	3	3	-	-	0	0	0	0	1	2	0
Klager – disp	6	8	17	11	3	5	3	1	1	1	6	1	1

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar FMMR 2010 – 2018*

Oversikt plan- og dispensasjonssaker 2. kvartal 2018 (01.03. – 30.06.)

	2014	2015	2016	2017	2.kv. 2010	2.kv. 2011	2.kv. 2012	2.kv. 2013	2.kv. 2014	2.kv. 2015	2.kv. 2016	2.kv. 2017	2.kv. 2018
RP	477	385	414	405	115	130	112	139	134	113	138	108	98
KP-KDP	56	39	40	33	9	10	20	21	14	15	8	9	13
KPS	x	x	24	14	x	x	8	2	x	x	7	0	0
Regionale planar	2	4	2	1	-	-	1	1	1	2	1	0	0
P-sak samla	535	428	479	453		130	141	155	149	130	154	117	211
Disp	605	638	640	679	-	-	191	148	204	150	173	174	240
Sum planar og disp.	1140	1066	1119	1132	-	-	332	303	353	280	327	291	451
Planar m motsegn RP	50			83					10	19	16	23	18
Planar m motsegn RP + KP	58	80	79	31	14	21	25	14	12	23	18	23	21
Meklingsmøte	3	3	4	2									0
Planar til KMD	3	0	3	3	-	1	3	4	0	2	0	1	0
Klager – disp	6	8	17	11	-	-	0	0	2	0	1	1	3

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar FMMR 2010 – 2018*

Forklaring

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

Oversikt plan- og dispensasjonssaker 3. kvartal 2018 (01.07. – 30.09.)

	2014	2015	2016	2017	3.kv. 2010	3.kv. 2011	3.kv. 2012	3.kv. 2013	3.kv. 2014	3.kv. 2015	3.kv. 2016	3.kv. 2017	3.kv. 2018
RP	477	385	414	405	88	123	111	106	87	86	64	81	71
KP-KDP	56	39	40	33	10	9	7	12	21	10	11	10	11
KPS	x	x	24	14	x	x	9	1	X	x	5	0	0
Regionale planar	2	4	2	1	-	-	0	1	0	1	1	1	0
P-sak samla	535	428	479	453		130	141	120	108	97	81	92	82
Disp	605	638	640	679	-	-	130	141	115	170	151	184	179
Sum planar og disp.	1140	1066	1119	1132	-	-	257	261	223	267	232	276	261
Planar m motsegn RP	50								8	19	10	18	12
Planar m motsegn RP + KP	58	80	79	83	8	16	11	20	12	22	13	18	15
Meklingsmøte	3	3	4	2	-	1	1	0	2	0	1	0	0
Planar til KMD	3	0	3	3			1	0	0	0	0	0	0
Klager – disp	6	8	17	11	3	5	4	0	2	1	2	2	5

Oversikt plan- og dispensasjonssaker 4. kvartal 2018 (01.10. – 31.12.)

	2014	2015	2016	2017	2018	4.kv. 2010	4.kv. 2011	4.kv. 2012	4.kv. 2013	4.kv. 2014	4.kv. 2015	4.kv. 2016	4.kv. 2017	4.kv. 2018
RP	477	385	414	405	366	88	123	111	106	87	86	118	95	101
KP-KDP	56	39	40	33	52	10	9	7	12	21	10	10	8	16
KPS	x	x	24	14	1	x	x	9	1	X	x	11	1	0
Regionale planar	2	4	2	1	0	-	-	0	1	0	1	0	0	0
P-sak samla	535	428	479	453	419		130	141	120	108	97	139	104	117
Disp	605	638	640	679	789	-	-	130	141	115	170	172	178	185
Sum planar og disp.	1140	1066	1119	1132	1208	-	-	257	261	223	267	311	282	302
Planar m motsegn RP	50									8	19	25	19	18
Planar m motsegn RP + KP	58	80	79	83	69	8	16	11	20	12	22	29	19	20
Meklingsmøte	3	3	4	2	1	-	1	1	0	2	0	2	1	0
Planar til KMD	3	0	3	3	1	-	-	1	0	0	0	1	0	0
Klager – disp	6	8	17	11	21	3	5	4	0	2	1	7	6	9

Tabell: Behandla plansaker/ekspedisjonar FMMR 2010 – 2018

Forklaring

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

Årsrapportering - samla oversikt plan- og dispensasjonssaker 2010 - 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Reguleringsplan	459	480	496	471	477	385	414	405	366
Kommune(del)plan	36	37	48	86	56	39	40	33	52
Kommunal planstrategi	x	x	31	5	x	x	24	14	1
Regionale planar	-	-	*6	5	2	4	2	1	0
Plansaker samla	495	517	584	567	535	428	479	453	419
Dispensasjonar	628	520	605	533	605	638	640	679	789
Sum planar og disp.	1123	1032	1189	1100	1140	1066	1119	1132	1208
Planar m motsegn RP					50	55	69	82	62
T.s. planar m mots RP+KP	39	62	63	64	58	66	79	83	69
Planar m statleg mots						21	22	31	27
Meklingsmøte	4	7	6	8	3	3	4	2	1
Planar sendt dept (KMD)	2	0	3	1	3	0	3	3	1
Klager – dispsøknader	18	18	21	3	6	8	17	11	21

Forklaring

- manglar data/registrering

X ikkje aktuelt/relevant

2. Typar plansaker; kommunevis

Hovudtyngda av kommunale plansaker til behandling hos Fylkesmannen er knytt til reguleringsplanar. Desse er av to typar; områderegulering og detaljregulering. Medan kommunane sjølve tar ansvar for områdereguleringa, blir det meste av detaljreguleringa initiert av private aktørar og gjennomført i tett samarbeid med private konsulentfirma. På landsbasis utgjør private reguleringsplanar om lag 80 prosent av alle reguleringsplanar. I Møre og Romsdal er denne prosentandelen enno høgare.

Manglande oppdatering/rullering av overordna kommuneplan skaper ofte utfordringar for ei meir heilskapleg og langsiktig arealforvaltning. Utfordringar knytt til den kommunale planlegginga avspeglar også at kommunane i fylket er svært ulike i forhold til folketal, næringsstruktur, naturgrunnlag, sentralitet m.v. Mål, strategiar og tiltak vil såleis måtte tilpassast situasjon og behov i den enkelte kommune.

Talet på plansaker til behandling hos FMNR knytt til kommune(del)- og reguleringsplanar fordeler seg ulikt kommunane i mellom; sjå tabellar under.

Mange kommunar har i løpet av dei siste åra fått utarbeidd og vedtatt oppdaterte kommuneplanar. I første rekke omfattar dette kommuneplanens samfunnsdel. Denne vil naturleg danne rammer og retningslinjer for vidare arbeid med arealdelen. Her ser vi at mange kommunar for tida er i prosess med arealplanarbeidet. Vi ser også at mange kommunar i etterkant av arbeidet med kommunale planstrategiar og i samband med nye kommuneplanar har sett i gang arbeid med vidare oppfølging av prioriterte planoppgåver gjennom ulike typar kommunedelplanar i form av temaplanar, sektorplanar eller områdeplanar.

Kommunestatistikk plansaker

Kommune(del)-plan; kvartalsvis kommuneoversikt 2018

	Kv. 1 01.01-31.03	Kv. 2 01.01-30.06	Kv. 3 01.07-30.09	Kv. 4 01.10-31.12	2018 01.01 – 31.12
Aukra				KP-s	KP-s
Aure	KP-a				KP-a
Averøy					
Eide	KDP tema		KP-s		KPA tema KP-s
Fræna			KP-s		KP-s
Giske		2KP-a + KDP tema			2KP-a + KDP tema
Gjemnes	KP-s + KP-a				KP-s + KP-a
Halsa		KDP tema	KP-a	KDP tema	2KDP tema KP-a
Haram					
Hareid			*KDP tema		KDP tema
Herøy	KDP tema		*KDP tema		2KDP tema
Kristiansund					
Midsund					
Molde		KDP tema			KDP tema
Neset				KDP tema	KDP tema
Norddal					
Rauma				KP-s	KP-s
Rindal	KP-s			KP-s	2KP-s
Sande			*KDP tema		KDP tema
Sandøy					
Skodje			KDP tema KP-a	KDP tema	2KDP tema KP-a
Smøla		KP-a			KP-a
Stordal		KDP omr			KDP omr
Stranda			KP-s 2KDP tema		KP-s 2KDP tema
Sula					
Sunddal			KP-a	KP-s	KP-s
Surnadal		KDP tema		KDP tema	2KDP tema
Sykkylven	KDP omr	KDP omr		KDP omr	3 KDP omr
Tingvoll	IKP sjø				IKP sjø
Ulstein			*KDP tema		KDP tema
Vanylven		2KDP tema	*KDP tema	KDP tema KP-s	4KDP tema KP-s
Vestnes			KDP område		KDP område
Volda	KDP tema	KDP omr	KDP tema	KDP tema	3KDP tema + KDP omr
Ørskog					
Ørsta				2KDP tema	
Ålesund	2KP-a	KP-a + KDP tema			3 KP-a + KDP tema
T.s. alle kom.	11	14	14	13	52
Oppst + Hø	1 + 10	4 + 10	4 + 10	1 + 13	10 + 42

*Nokre av planane er «fellesplanar» (interkommunale) planar mellom to eller fleire kommunar

Tabell: Kommunale plansaker FMMR 2018); **Kommune(del)-planar**

Kommunestatistikk plansaker

Reguleringsplan; kvartalsvis kommuneoversikt 2018

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2018 01.01 – 31.12
Aukra	3	3	1	6	13
Aure	2	4	3	4	15
Averøy	4	2	1	2	9
Eide	2	2	0	3	7
Fræna	11	10	6	5	32
Giske	2	1	1	5	9
Gjemnes	4	0	0	3	7
Halsa	1	2	1	0	4
Haram	5	2	0	1	8
Hareid	2	2	1	0	5
Herøy	5	4	6	8	23
Kristiansund	3	4	3	1	11
Midsund	1	4	0	3	8
Molde	13	7	4	8	32
Neset	2	2	2	2	10
Norddal	0	2	2	1	5
Rauma	2	2	0	2	6
Rindal	1	0	1	0	2
Sande	2	1	2	2	7
Sandøy	2	0	2	1	5
Skodje	4	0	0	6	10
Smøla	1	4	0	2	7
Stordal	2	0	1	0	2
Stranda	7	6	3	5	31
Sula	7	3	3	8	21
Sunndal	2	2	0	0	4
Surnadal	2	2	3	4	11
Sykkylven	4	3	2	1	10
Tingvoll	3	1	2	1	7
Ulstein	1	1	1	2	5
Vanylven	1	2	1	0	4
Vestnes	2	1	4	0	7
Volda	5	1	1	1	8
Ørskog	0	2	0	0	2
Ørsta	5	6	4	4	19
Ålesund	14	12	9	7	32
T.s. alle kom.	95	98	71	101	365
Oppstart + Hø	36 + 59	45 + 53	24 + 47	45 + 56	150 + 215

Tabell: Kommunale plansaker FMMR 2018; Reguleringsplanar

3. Nasjonale forventningar og ny runde med kommunale planstrategiar

Regjeringa utarbeider kvart fjerde år nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging knytt til inneverande kommunestyreperiode; jf. plan- og bygningslova § 6-1. Nasjonale forventningar for perioden 2015 – 2019 vart vedtatt ved kongeleg resolusjon 12.06.2015; sjå https://www.regjeringen.no/contentassets/2f826bdf1ef342d5a917699e8432ca11/2015_nasjonale_forventningar.pdf

Formålet med dei nasjonale forventningane er er retta mot følgjande forhold:

- det peikar på mål, oppgåver og interesser som regjeringa meiner det er viktig at fylkeskommunen og kommunane legg vekt på i si planlegging etter pbl i den komande 4-årsperioden (2016 – 2020)
- det skal leggast til grunn for dei nye fylkestinga og kommunestyra sitt arbeid med regionale og kommunale planstrategiar og for statleg medverknad i planlegginga
- det skal medverke til ei styrking av samanhengen mellom plannivåa
- det er ikkje uttømande, men må sjåast i samheng med gjeldande regelverk og rettleiing

Kommunal- og moderniseringsdepartementet peikar på at er det nye nasjonale forventningsdokumentet innholdsmessig er kortare og omfattar færre og meir prioriterte forventningar enn tilsvarande dokument frå 2011. Forventningane er knytt til tre hovudtema:

- *Gode og effektive planprosessar*
- *Berekraftig areal- og samfunnsutvikling*
- *Attraktive og klimavennlege by- og tettstadsområde*

Med dei nasjonale forventningane til regional og kommunale planlegginger det gitt viktige rammer og føringar for ei ny runde med regionale og kommunale planstrategiar. Alle fylkeskommunar og kommunar skal ha fastsett sin planstrategi seinast innan eitt år etter konstituering av nye fylkesting og kommunestyre etter fylkestings- og kommunestyrevalet hausten 2015.

Møre og Romsdal fylkeskommune har i samband med oppstart av ny runde med regional planstrategi utarbeidd eit viktig kunnskapsgrunnlag med rapporten *Utviklingstrekk i Møre og Romsdal* <http://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Statistikk-og-analyser/Utviklingstrekk-i-Moere-og-Romsdal> Fylkesstatistikk 2015 er også eit viktig kunnskapsgrunnlag for regional og kommunal planlegging; sjå <http://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Statistikk-og-analyser/Fylkesstatistikk>

Pr. 31.12.2018 har 35 av dei 36 kommunane i Møre og Romsdal utarbeidd utkast til kommunal planstrategi for perioden 2016 – 2020. Kommunane har som vedlegg til dokumentet tatt med ei samla oversikt over kommunens planportefølgje, samt status og plan for kommuneplanens samfunns- og arealdel. Fylkesmannen som høyringsinstans har gitt fylldige tilbakemeldingar til kommunane i samband med planstrategiarbeidet. Alle fem fagavdelingane hos Fylkesmannen har her levert innspel og merknader knytt til sine fag- og ansvarsområde.

Regjeringa har varsla at nye Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging vil bli sendt ut i løpet av februar 2019. Dette dannar grunnlag for ei ny runde med utarbeiding av regionale og kommunale planstrategiar for planperioden 2019 - 2023.

Planstatistikk FMNR v. 31.12.2018

Kommunal planstrategi 2016 – 2020 og status for vedtak og rullering av K-plan - kommuneoversikt

Kommune	KPS FM-sak	Status gjeldande K-plan; vedtak		Rullering av K-plan; kom. eigenrapportering oppstart periode 2016 - 2020 (evt. under arb.)	
		Samfunnsdel	Arealdel	Samfunnsdel	Arealdel
Aukra	16/7362	2011	2016	2017	0
Aure	16/2864	2008	2017	2018	2016
Averøy	16/2399	2015	2017	0	2016
Eide	16/5839	2005	2005	2016	2018
Fræna	16/5959	2005	2014	2017	2020
Giske	17/4049	2014	2018	0	2017
Gjemnes	16/5033	2003	2003	2016	2016
Halsa	16/5412	2012	1998	2016	2017
Haram	17/1469	2007	1999	2016	2019
Hareid	16/75127	2006	2012	2018	2017
Herøy	16/5412	2013	2014	2017	0
Kristiansund	16/3096	2017	2011	2016	2016
Midsund	16/5138	2011	1997	0	2016
Molde	16/4151	2016	2016	2018	*2018
Neset	17/6301	2012	2012	0	0
Norddal	17/1561	2007	2011	2017	0
Rauma	16/4964	2013	*2003	0	0
Rindal	16/5008	2015	2014	2018	0
Sande		2009	2016		
Sandøy	16/7098	2011	2015	0	2017
Skodje	16/7179	2016	2007	0	2016
Smøla	16/2866	2007	2008	2018	2016
Stordal	17/1667	2014	2003	0	0
Stranda	17/102	1975	1992	2017	2018
Sula	16/7681	2011	2015	2018	2019
Sunnadal	16/6591	2014	*2007	2017	2017
Surnadal	16/5537	2014	2017	0	2016
Sykkylven	16/7183	2011	2013	0	0
Tingvoll	16/2453	2014	2015	?	?
Ulstein	16/5191	2017	2011	2016	2016
Vanylven	16/2953	2009	2014	2018	2020
Vestnes	16/6140	2015	2015	2018	2020
Volda	16/7574	2016	*1990	0	2016
Ørskog	16/7671	2007	2006	2016	2017
Ørsta	16/5729	2012	*1991	2020	2017
Ålesund	16/6936	2016	2017	0	0
*MRfylkeskom	15/6621	Fylkesplan 2017 - 2020			

Tabell:

* MR fylkeskommune; Regional planstrategi 2016 – 2020

** KP arealdel med seinare oppdatert plan for sentrumsområde

Alle kommunane i Møre og Romsdal, med unntak av Sande, har utarbeidd kommunal planstrategi for perioden 2016 – 2020. Planstrategien omfattar m.a. opplysningar om status for gjeldande kommuneplan, samt **kommunens eigen plan for neste hovudrullering av kommuneplanens samfunns- og arealdel**. Nye Hustadvika kommune har i 2018 levert utkast til ny planstrategi/strateginotat basert på revisjon og vidareføring av planstrategiane for Eide og Fræna.

4. Motsegn

Statlege og regionale organ kan fremje motsegn (innsigelse) mot kommunale planar som er i strid med nasjonale interesser. Fylkesmannen grip inn i kommunal arealforvaltning ved å varsle eller fremje motsegn, og ved å klage på vedtak i dispensasjonssaker.

Av reglane for motsegn i plansaker etter plan- og bygningslovadette framgår det m.a. at:

- Kommunen har ansvar for at nasjonale og regionale interesser blir tatt omsyn til i planlegginga.
 - Statlege og regionale organ skal medverke i planarbeidet slik at desse interessene vert innarbeidd i planane. Reglane om motsegn skal sikre at kommunane ikkje vedtar planar i strid med nasjonal eller regional politikk.
- Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen.
 - Saka kan gå vidare, anten ved at kommunane endrar planen, det vert gjennomført mekling eller at planen går direkte til avgjerd i Miljøverndepartementet.
- Dersom kommunen tek motsegna til følge og endrar planen må dei sende det reviderte planutkastet til etaten som har fremja motsegna.
 - Motsegna skal vere trekt formelt (skriftleg) *før* kommunen kan vedta (eigengodkjenne) planen.

For meir om motsegn i plansaker etter plan- og bygningslova kan det visast til eit eige rundskriv H-2/14 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/rundskriv/2014/rundskriv-h-214---supplering-av-rundskri.html?id=751295> .

Forsøk med samordning av statleg motsegn til kommunale planar er no gjort permanent

Forsøksordninga i Møre og Romsdal starta opp 01.04.2015. Den praktiske gjennomføringa av forsøksordninga er lagt opp litt ulikt frå fylke til fylke. Hos FMNR har forsøket vore organisert med ein eigen prosjektleiar, men har elles vore direkte tilpassa eksisterande modell for plansaksbehandling. Erfaringane gjennom forsøksperioden harer jamt over positive vurdert både frå kommunane, involverte statsetatar og Fylkesmannen si side. Største utfordringane så langt er knytt til knappe tidsfristar i høyringsfasen. Statens vegvesen er den av statsetatane som oftast er part i sakene. Med tanke på erfaringsutveksling og læring knytt til forsøket er det oppretta eit eige nasjonalt nettverk under leiing av KMD og med deltakarar frå alle dei 12 forsøksfylke. Forsøksordninga var i 2016 gjennom ei evalueringsrunde med tanke på at dette vil kunne bli ei permanent ordning. Forsøksperioden skulle opphavg gå t.o.m. 31.12.2016, men vart seinare forlenga med eitt år. Frå 01.01.2018 er forsøksordninga gjort permanent i alle forsøksfylke. Frå 01.01.2019 inngår ordninga som ein obligatorisk del av plansaksbehandlinga i alle fylkesmannsembeta.

Statistikken for 2018 viser at i alt 27 saker er omfatta av samordningsordninga i vårt embete; ein nedgang på 4 saker i høve til året før. Av dei 27 sakene i 2018 er 22 saker knytt til reguleringsplanar og 5 til kommuneplanar. Av statsetatane er Statens vegvesen oftast representert som motsegnspart. I 2018 utgjorde dette 14 av dei 27 sakene. Av dei 102 samordningssakene i løpet perioden (01.04.2015 – 31.12.2018) har Statens vegvesen hatt motsegn knytt til heile 63 av desse. Motsegner frå andre statsetatar fordeler seg slik; NVE 28, Avinor 11 - og med 1 sak kvar på Mattilsynet, Jernbaneverket og Kystverket.

Tabellen under viser samla oversikt over motsegner frå statsetatane knytt til ordninga med FMMR si samordning av statlege motsegner for perioden 01.04.2015 – 31.12.2018. Motsegnene er registrert på sak. I prinsippet vil det kunne vere fleire motsegnspunkt frå den aktuelle motsegnsetaten knytt til same sak. Dei fleste sakene som er omfatta av samordningsforsøket er knytt til reguleringsplanar, men det er også saker knytt til kommuneplanar og kommunedelplanar (område).

Tabell: Saker i ordninga med samordning av statleg motsegn 2015 - 2017

	SVV	NVE	KV	JV	AVINOR	MAT	FMMR	Eksterne
2015 (01.04. - 31.12)	14	4	1	1	1	0	15	21
2016 (01.01. – 31.12)	17	1	0	0	2	1	14	22
2017 (01.01. – 31.12.)	18	9	0	0	6	0	26	31
2018 (01.01 – 31.12)	14	14	0	0	2	0	24	27
T.s. i forsøksperioden	63	28	1	1	11	1	80	101

Forkortingar:

SVV = Statens vegvesen, NVE = Norges vassdrags- og energidirektorat, KV = Kystverket, JV = Jernbaneverket, MAT = Mattilsynet

Som det framgår av tabellen over har FMMR sjølv motsegn i dei fleste sakene som omfattar samordningsforsøket. Desse motsegnene er likevel ikkje rekna med i i oppsummeringskolonna til høgre. Motsegnene frå FMMR blir nærare presentert i avsnittet under.

Motsegn frå FMMR fordelt på plantypar

FMMR har i 2018 fremma motsegn til 69 planar; 61 reguleringsplanar og 8 kommune(-del)planar. I høve til det samla talet på plansaker samla er talet på motsegnssaker likevel lågt. I forhold til kommuneplanens arealdel vil det oftast vere knytt motsegn både til ulike tema og delområde i samband med første gangs offentleg høyring. Omfanget og kompleksiteten i slike overordna planar tilseier at det her meir unntaksvis vil vere planar utan motsegn. Fylkesmannen har her oppmoda kommunen til å gå i vidare dialog med motsegnsinstansane for å finne løysingar utan å gå vegen direkte om formell meklung.

	Kv. 1 01.01–31.03	Kv. 2 01.04–30.06	Kv. 3 01.07–30.09	Kv. 4 01.10–31.12	2018 01.01– 30.06
Kommuneplan - arealdel	1	2	3	2	8
Reguleringsplan	13	18	12	18	61
Planar med motsegn samla	14	20	15	20	69

Tabell: Motsegner FMMR 2018 fordelt på plantypar

Merknader og Motsegner fordelt på plantema

Til same plan kan det vere fremma fleire motsegner ut frå ulike tema/fagområde. Særleg gjeld dette kommuneplanar. Dersom ein tar utgangspunkt i typar plantema det er knytt motsegn til fordeler dette seg på følgjande måte:

Tema for merknader og for motsegn	Kommune(del)plan – alle N=52 *Arealplanar N=37/N=8		Reguleringsplan N=366/N=61		Motsegnstema samla Kp + Rp N=69
	merknader	motsegn	merknader	motsegn	
Planfagleg/KU	40	4	149	7	11
Naturmangfald Landskap Friluftsliv Grønstruktur	29	3	101	10	13
Strandsone	8	1	39	3	4
Vassdrag	2		19	0	0
Barn og unge	34		102	14	14
Folkehelse	15		8	0	0
Universell utforming	7		11	0	0
Landbruk	18	2	25	3	5
BATP/klima	14	2	14	3	5
ROS/samf.tryggleik/klima	16	3	158	22	25
Forureining /Støy	3		125	25	25
Kjøpesenter/senterstruktur	0		5	1	1
Anna	15		1	0	0
Samla tal motsegnstema		15		86	101

Tabell: Merknader og Motsegner fordelt på plantema 01.01. – 31.12.2018

I tabellen er det skilt mellom kommuneplan og reguleringsplan. Når det gjeld rådg og merknader er kategoriane *Planfagleg og KU, Barn og unge, ROS/Samf.tryggleik/Klima, Forureinng/Støy*, samt *Naturmangfald m.m* dei det oftast er knytt kommentarar til.

I forhold til tema knytt til motsegn, ser vi at dei same kategoriane går igjen med kategoriane *Forureinng/Støy og ROS/Samfunnstryggleik/klima* på topp. Kommuneplansakene vil oftast omfatte fleire motsegnspunkt knytt til ulike plantema, men gjerne også fleire motsegnspunkt knytt til same tema. T.d. vil det kunne reisast motsegn på grunn av strandsonevern knytt til fleire delområde i planen. Motsegn knytt til same tema for ulike delområde i planen vil ikkje bli fanga opp av statistikken.

Tendensen/mønsteret for 2018 er her langt på veg samanfallande med tidlegare års statistikk. Dette omfattar både i forhold til tema fordelt på merknader og på motsegner. Mange av motsegner har elles preg av å vere av meir «plan-teknisk» karakter. Typisk her er manglar eller uklare punkt knytt til kunnskapsgrunnlag, plankart eller planføresegner. På bakgrunn av Fylkesmannens høyringsbrev er dette forhold i planen som raskt blir retta opp gjennom vidare oppfølging og dialog mellom partane.

Talet på motsegner fordelt etter kommunar.

Oversikta under viser at talet på motsegner varierer kommunane i mellom. Kommunar med stor planaktivitet/mange planar vil naturleg nok såleis ha større sjanse for å plassere seg i toppen av lista enn kommunar med få/ingen plansaker til høyring. Men her er det også ei rekke andre faktorar som spelar inn. Dette gjeld m.a. vurderingar knytt både til omfang, kompleksitet og kvalitet knytt til dei enkelte planane. Vilkår og alternativ for utvikling og utbygging av området, samt press frå utbyggerar/tiltakshavarar vil også kunne variere. For reguleringsplanane sin del er om lag 80 prosent

av planane utarbeidde av private aktørar/konsulentar. Dette omfattar i all hovudsak detaljreguleringar. Kommunane som planmyndigheit har likevel ei viktig rolle med tanke på kontroll og godkjenning av desse. Spørsmål om både kapasitet og kompetanse i den kommunale plansaksbehandlinga er såleis viktig.

Regjeringa har som målsetting at talet på motsegner skal ned. Gode planprosessar og betre fagleg kvalitet på planane vil her vere ein viktig og avgjerande faktor. Frå Fylkesmannen si side er det lagt vekt på god og tett kontakt undervegs i planprosessane. Over tid har Fylkesmannen fått ei meir aktiv rettleiarrolle retta mot kommunane. Det er vidare lagt stor vekt på å løyse motsegner undervegs i planprosessen gjennom dialog og uformelle arbeids-/drøftingsmøte. Så godt som alle motsegner blir som eit direkte resultat av dette løyst utan å gå vegen om mekling.

Arealplanar som omfattar viktige regionale eller nasjonale interesser, og elles der det er varsla motsegn, blir følgd opp med eigne synfaringar. Presentasjon og gjennomgang av planutkast vil elles vere tema på uformelle arbeidsmøte med kommunar, utbyggjar, konsulentar eller andre aktørgrupper. Som del av samordningsforsøket vil Fylkesmannen ofte her trekke med andre statlege aktørar. Fylkesmannen vil elles også saman med fylkeskommunen kunne ta initiativ til slike arbeidsmøte. Kommunane vil i tillegg kunne legge plansaker fram i samband med regionalt planforum. Dette er ein nyttig felles arena der kommunane vil kunne få innspel og tilbakemeldingar frå både regionale og statlege planstyresmakter undervegs i planprosessen.

Kommunestatistikk plansaker 2018

Motsegn Kommuneplan (K) + Reguleringsplan (R); kommuneoversikt

	Kv. 1 01.01 – 31.03	Kv. 2 01.04 – 30.06	Kv. 3 01.07 – 30.09	Kv. 4 01.10 – 31.12	2018 01.01 – 31.12
Aukra		3R			3R
Aure				1R	1R
Averøy	2R	1R			3R
Eide				1R	1R
Fræna		3R	1K + 3R		1K + 6R
Giske		1K		1R	1K + 1R
Gjemnes	1K			1R	1K + 1R
Halsa			1K + 1R		1K + 1R
Haram				1R	1R
Hareid			1K + 1R		1K + 1R
Herøy			1R		1R
Kristiansund		1R			2R
Midsund		1R		1R	1R
Molde	2R	2R	1R	1R	6R
Nesset		1R			1R
Norddal			1R		1R
Rauma	1R				1R
Rindal					
Sande		1R		1R	2R
Sandøy	1R				1R
Skodje	1R				1R
Smøla		1K + 1R		1R	1K + 2R
Stordal					
Stranda		2R		2R	4R
Sula	2R			2R	4R
Sunndal				1K	
Surnadal					
Sykkylven				1K	
Tingvoll	1R				1R
Ulstein					
Vanylven					
Vestnes			1R	2R	3R
Volda	2R		1R		3R
Ørskog					
Ørsta		2R		2R	4R
Ålesund	1R		3R	2R	6R
T.s. alle kom.	1K + 13R	2K + 18R	3K + 12R	2K + 9R	8K + 61R

Tabell: Motsegn saker 2018 fordelt på Kommune(del)- og Reguleringsplanar; kommuneoversikt

Mekling

Generelt om motsegn og mekling

Av reglane for motsegn i plansaker etter plan- og bygningslova framgår det m.a. at:

- Kommunen har ansvar for at nasjonale og regionale interesser blir tatt omsyn til i planlegginga.
 - Statlege og regionale organ skal medverke i planarbeidet slik at desse interessene vert innarbeidd i planane. Reglane om motsegn skal sikre at kommunane ikkje vedtar planar i strid med nasjonal eller regional politikk.
- Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen.
 - Saka kan gå vidare, anten ved at kommunane endrar planen, det vert gjennomført mekling eller at planen går direkte til avgjerd i Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Dersom kommunen tek motsegna til følgje og endrar planen må dei sende det reviderte planutkastet til etaten som har fremja motsegna.
 - Motsegna skal vere trekt formelt (skriftleg) *før* kommunen kan vedta (eigengodkjenne) planen.

For meir om motsegn i plansaker etter plan- og bygningslova kan det visast til eit eige rundskriv H-2/14 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/rundskriv/2014/rundskriv-h-214---supplering-av-rundskri.html?id=751295>

Meklingsmøte

Fylkesmannen er meklingsinstans. Eitt meklingsmøte har vore gjennomført i løpet av 2018..

For meir om motsegn og mekling i plansaker etter plan- og bygningslova kan det visast til eit eige rundskriv H-2/14 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/rundskriv/2014/rundskriv-h-214---supplering-av-rundskri.html?id=751295>

Sak	Kommune	Plantype/planområde	Motsegnspart	Tema til mekling
16/5329	Averøy	RP Tøfta – landbasert oppdrett	FMMR	Planfagleg, Landskap, Friluftsliv

Tabell: Saker til mekling FMMR 2018

Fylkesmannen har elles mottatt førespurnad om mekling knytt til uavklarte motsegner både i kommune- og reguleringsplansaker. Utan å gå direkte på formell mekling er det i situasjonar som dette i større grad enn tidlegare opna for meir uformelle dialog-/forhandlingsmøte. Gjennom dette har ein lykkast å finne løysingar utan å ta saka til mekling.

Oversendingssaker til Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Når det ligg føre ei motsegn til eit planforslag kan ikkje kommunen vedta planen. Saka kan gå vidare, anten ved at kommunen endrar planen, det vert gjennomført mekling , eller at planen går direkte til avgjerd i Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Departementet sitt vedtak i saka kan ikkje påklagast I løpet av perioden 2012 - 2017 har Fylkesmannen hatt 13 plansaker oversendt departementet for avgjerd (Miljøverndepartementet (før 01.01.2014)). FMMR har vore part i seks av desse.

I 2018 har det vore ei oversendingssak til KMD; RP Fremste Teigane i Hareid kommune. MR fylkeskommune hadde motsegn til deler av planen grunna automatisk freda kulturminne. Det vart ikkje gjennomført mekling i forkant. Det har vore gjennomført synfaring med KMD, KLD og RA. Saka er for tida til behandling i KMD.

Sak	Kommune	Plantype /planområde	Motsegns-part	Tema til mekling	Oversendt KMD	Møte/synfaring og deltakarar	Vedtak i KMD
11/2744	Haram	RP Longva hamn	Kystverket	Fiskerihamn	16.02.2017	24.04.2017 Haram k, Kystv, KMD, SD, FMRR	Kom får medhald
14/3195	Vestnes	RP Vestnes sentrum	Statens vegvesen	Rundkøyring E39	20.02.2017	23.05.2017 Vestnes k, SVV, Vegdir, SD, KMD; FMRR	Kom får medhald
11/6703	Norrdal	RP Syltemoa	MRfk	Aut. freda kulturminne	07.04.2017	22.05.2017 Norrdal k, MRfk, RA, KLD. KMD, FMRR	MRfk får medhald
16/1359	Hareid	RP Fremste Teigane	MRfk	Aut. freda kulturminne	19.01.2018	01.03.2018 Hareid k, MRfk, KMD. KLD, RA; FMRR	Kom får delvis medhald

Tabell: Oversendingssaker til KMD 2017 og 2018

Sak	Kommune	Plantype /planområde	Motsegnspart	Tema til mekling	Oversendt KMD	Møte/synfaring og deltakarar
10/4966	Skodje	Reg.plan Digernes	FMMR	RPB kjøpesenter	14.09.2012	20.11.2013 Skodje k, MD, MRfk og FMMR
11/6096	Averøy	Reg.plan Uran	Statens vegvesen	Trafikksikring	22.10.2012	16.11.2013 Averøy k, MD, SVV, Vegdir, FMMR
10/4266	Neset	K-plan	FMMR, Sunndal k.	Landbruk; Natur- og miljø, Fiskeoppdrett	07.11.2012	26.06.2013 Neset k, MD, Sunndal k, DN, LMD, SLF, KFD, FMMR
10/6724	Sande	Reg.plan Storehaugen	MRfk	Automatisk freda kulturminne	25.04.2013	25.06.2013 Sande k, MD, MRfk, RA, FMMR
10/3519	Rindal	K-plan	Reindriftsforvaltninga	Tamrein	24.04.14	05.06.2014 Rindal k; KMD, LMD, FMST, FMMR
10/8293	Rauma	RP Måsvatnet	MRfk og FMMR	Natur, miljøvern, landskap	22.05.14	18.09.2014 Rauma k; KMD, Klima- og miljødep, Miljødir, FMMR, MRfk
11/4679	Herøy	K-plan	FMMR	Naust-storleik	09.12.2014	12.02.2015 Herøy k, FMMR, KLD og KMD
11/9029	Sandøy	K-plan	Kystverket	Fiskerihamn	07.03.2016	20.05.2016 Sandøy k, FMMR, KMD, SD
12/4721	Sula	K-plan	FMMR	Naust-storleik	22.06.2016	10.10.2016 Sula K, FMMR, KMD, KLD Mdir
14/946	Sykkylven	RP Sykkylven sentrum	MR fylkeskomm	Automatisk freda Kulturminne	20.12.2016	17.01.2017 Sykkylven k, FMMR, MRfk, KLD, KLD, RA

Tabell: Oversendingssaker til Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2012 - 2016

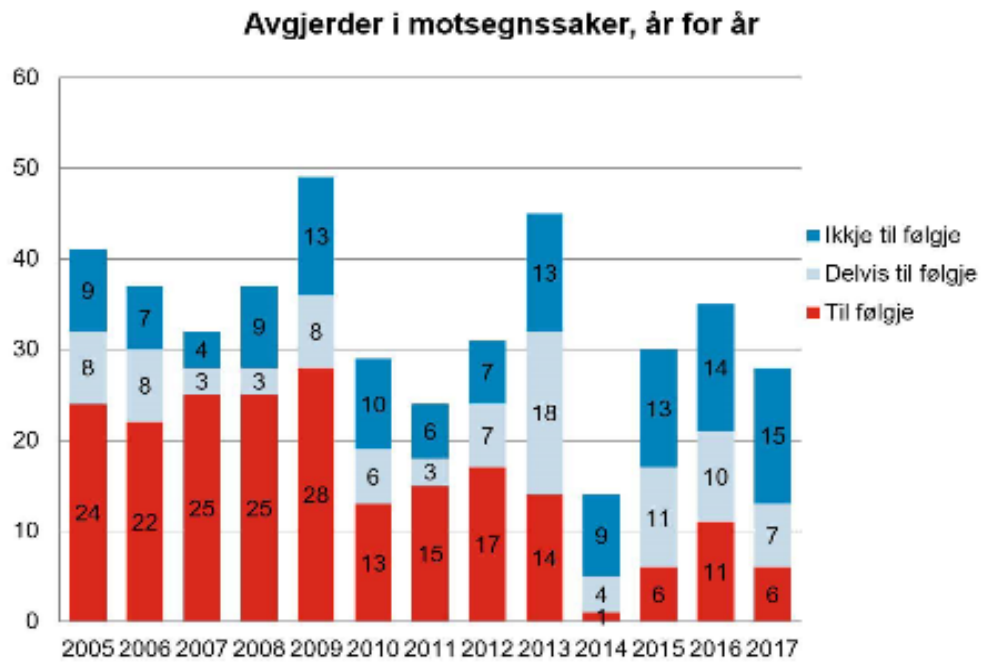
For ei samla oversikt over vedtak i motsegnssaker oversendt MD/KMD; sjå

<https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan--og-bygningsloven/plan/kommunal-planlegging/innsigelsessaker1/id2008038/>

Nasjonal statistikk over motsegnssaker til departementet viser elles ein tydeleg tendens i retning av at færre motsegner blir tatt til følge. Regjeringskiftet hausten 2013 blir av mange peika på som ein viktig faktor her. I samband med dette ser vi også at omsynet til lokale forhold og til kommunane sine politiske vedtak frå departementet si side er tillagt langt større vekt i det samla vurderingsgrunnlaget enn tidlegare. Dette er også eit mønster i samsvar med våre oversendingssaker til departementet.

Tabellen under viser Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin presentasjon av utfallet i motsegnssaker oversendt departementet for perioden 2005 – 2017.

Av figuren ser vi at utfallet av motsegnssaker endra karakter i etterkant av regjeringsskiftet hausten 2013 at fallet i motsegnssakene endra seg med regjeringsskiftet i 2013. Med Solberg-regjeringa har kommunane fått medhald i vel halvparten av sakene. Med den raudgrøne regjeringa fekk kommunane medhald i under ein fjerdedel av sakene. Departementet har også noko oftare enn før regjeringsskiftet kome fram til ei mellomløyning (Kjelde: KMD 2018)

Motsegnssaker avgjort i departementet 2005–2017.

Dispensasjonar og klager

Kommunale dispensasjonssaker

Fylkesmannen kan gripe inn i kommunal arealforvaltning ved å klage på vedtak i kommunale dispensasjonssaker. FMMR har i perioden 01.01. – 31.2018 behandla 789 dispensasjonssaker. Desse fordeler seg slik:

- dispensasjon frå kommuneplan: 485 saker
 - av desse dispensasjon frå pbl §1-8: 241 saker
- dispensasjon frå reguleringsplan: 123 saker

	Kv. 1 01.01–31.03	Kv. 2 01.04–30.06	Kv. 3 01.07–30.09	Kv. 4 01.10–31.12	2018 01.01–31.12
Samla disp.sak KP og RP	137KP+31RP N=168	209KP+52RP N=257	154K + 45R N=199	148KP+29RP N=185	648K + 157R N=789
Ingen merknad	60	95	73	71	290
Merknad/fråråding	76	111	84	70	333
Varsel om klage	31	46	28	26	129
Klage	1	3	5	9	21

Tabell: Dispensasjonar og klagesaker 2018

Tema for merknader til disp.saker	Kv. 1 01.01–31.03	Kv. 2 01.04–30.06	Kv. 3 01.07–30.09	Kv. 4 01.10–31.12	2018 01.01–31.03.
Planfagleg	49	73	54	39	215
Naturmangfald Landskap Friluftsliv Grønstruktur	33	46	47	24	150
Strandsone	22	59	30	32	143
Vassdrag	2	5	2	3	12
Barn og unge	11	12	2	5	30
Folkehelse	0	1	1	0	2
Universell utforming	1	3	3	0	7
Landbruk	8	27	28	21	93
BATP/klima	1	1	0	0	2
ROS/samf.tryggleik /klima	27	40	28	30	125
Forureining /Støy	8	11	13	9	43
Kjøpesenter/sente rstruktur	0	0	0	0	0
Anna	0	2	3	0	0

Tabell: Merknader knytt til behandling av disp.saker fordeler seg slik på plantema 2018

Dispensasjon Kommuneplan (K) og Reguleringsplan (R); kommuneoversikt

	1.kvartal 01.01 – 31.03	2.kvartal 01.04 – 30.06	3. kvartal 01.07. – 30.09	4. kvartal 01.10. – 31.12	2018 01.01. – 30.09
Aukra	0	2	3	3	8
Aure	8	12	22	11	53
Averøy	2	14	7	11	34
Eide	3	4	2	4	13
Fræna	9	23	8	11	51
Giske	3	4	2	6	15
Gjemnes	2	5	5	9	21
Halsa	1	2	3	1	7
Haram	10	5	6	14	35
Hareid	4	8	6	4	22
Herøy	6	13	7	7	43
Kristiansund	11	15	16	22	64
Midsund	5	8	2	2	17
Molde	17	12	10	3	42
Nesset	0	3	3	1	7
Norddal	0	0	1	0	1
Rauma	17	24	10	5	56
Rindal	2	2	1	1	6
Sande	2	3	2	0	7
Sandøy	3	7	2	3	15
Skodje	13	18	14	9	54
Smøla	7	14	14	8	43
Stordal	0	0	2	1	2
Stranda	8	6	7	4	25
Sula	4	4	1	3	12
Sunndal	4	6	3	1	14
Surnadal	3	6	2	0	11
Sykkylven	4	3	4	3	14
Tingvoll	2	0	1	1	4
Ulstein	0	4	3	0	7
Vanylven	0	0	1	2	3
Vestnes	3	3	1	6	13
Volda	3	4	7	2	16
Ørskog	2	2	0	2	6
Ørsta	4	9	9	8	30
Ålesund	4	11	11	9	35
T.s. alle kom.	168	257	179	185	789

Tabell: Dispensasjonssaker etter pbl 2018; kommuneoversikt

Framleis mange dispensasjonssaker

Både kommunane og Fylkesmannen har felles interesse av at det blir færre dispensasjonar etter plan- og bygningslova. Frå Fylkesmannen si side blir det her peika på at oppdaterte og gode planar vil gi politikarane og administrasjonen gode og tydelege styringsverktøy. Gjennom dette vil behovet for dispensasjonar kunne reduserast.

Talet på oversende dispsaker til høyring hos Fylkesmannen ligg framleis svært høgt. Årsakene til dette kan vere fleire og ulike. Ei generell utfordring for fleire av kommunane vil framleis vere mangel på oppdaterte arealplanar og at disp.søknader for ulike utbyggingstiltak kjem som ein naturleg konsekvens av dette. Dei fleste kommunane har gjennom arbeidet med kommunale planstrategiar signalisert behov for rullering av sine kommuneplanar i inneverande planperiode 2016 – 2020 (jf. tabell oversikt kommunal planstrategi). Fleire av kommunane har i førre planperiode fått vedtatt oppdaterte samfunnsplanar – og dette blir i inneverande planperiode følgd opp med rullering av kommuneplanens arealdel. Nokre av kommunane har gjort vedtak, medan det for andre framleis vil gå noko tid før ny overordna arealplan er vedtatt.

Store variasjonar kommunane i mellom

Talet på dispsaker i kommunane vil naturleg nok til ein viss grad ha samanheng med samla plan- og utbyggingsaktivitet lokalt. Vi ser likevel at også kommunar med liten planaktivitet ligg svært høgt på dispstatistikken – gjerne år etter år. Dette kan tyde på at styring gjennom dispensasjon også har med «kultur» å gjere. Sentrale politiske styringssignal – gjerne i kombinasjon med lokalpolitiske forhold - vil elles også kunne vere ein medverkande faktor; jf. t.d. stimulans til nyetablering og næringsutvikling generelt.

Oversikt over dispensasjonssøknader kommunevis, viser at det er store skilnader kommunane i mellom. I fleire kommunar ligg talet på dispensasjonssøknader svært høgt målt i forhold til talet på planaktivitet og plansaker elles. Vi ser også at terskelen for å oversende disp.søknader til Fylkesmannen varierer. Nokre kommunar sender over «alle», medan andre kommunar er meir selektive. Mindre/enkle/kurante saker blir luka bort.

Tema for dispensasjon

Nær halvparten av søknadene om dispensasjon frå kommuneplan omfattar saksområde knytt til strandsonerforvaltning, jf. pbl §1-8 *Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag*. Etter plan- og bygningslova § 1-8 er det eit generelt byggeforbod i hundremetersbeltet langs sjøen. Kommunen skal legge dei statlege planretningslinjene for differensiert forvaltning av strandsona langs sjøen til grunn ved behandling av søknader om tiltak her. Fleire av desse sakene gjeld søknad om dispensasjon frå plan knytt til oppføring av naust og flytebrygge. Våre merknader i dispensasjonssaker er vidare oftast knytt til tema som *naturmangfald* og til *ROS/samfunnstryggleik/klima*. Det er også mange saker som gjeld *landbruk/jordvern*. Fleire av desse sakene gjeld dispensasjonssøknader knytt til om frådelling av bustad- eller hyttetomt i LNF-område. Vidare ser vi at også at saksområde knytt til *barn/unge* og *forureining/støy* er godt representert.

Klager fremma av Fylkesmannen på kommunale dispensasjonsvedtak.

FMMR har i 2018 påklaga 21 kommunale vedtak knytt til søknad om dispensasjon, men elles sendt varsel om klage knytt til 121 saker. Til samanlikning vart det i 2017 påklaga 11 kommunale vedtak knytt til søknad om dispensasjon, og elles sendt varsel om klage knytt til 129 saker.

Oppsummering

Framleis mange saker og stor aktivitet

Statistikken over plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova til behandling hos FMMR i 2018 viser nokre fleire saker/ekspedisjonar enn same periode i fjor; 1208 saker i 2018 mot 1131 i 2017. For heile perioden 2010 – 2018 ligg den samla saks- og arbeidsmengda knytt til plan- og dispensasjonssaker på eit høgt og relativt stabilt nivå med om lag 11-1200 saker i året.

Stor variasjon og spennvidde i plan- og dispensasjonssakene

Det er viktig å understreke at plan- og dispensasjonssakene varierer både i type, innhald og omfang – på same måte som plansituasjonen og planaktiviteten kommunane imellom varierer. Mange av sakene er både komplekse og konfliktfylte, og krev tett oppfølging i form av møte og synfaringar. Plan- og dispensasjonssakene fordeler seg elles svært ulikt på kommunane; nokre kommunar har vesentleg større aktivitet og fleire saker enn andre. Desse sakene viser elles svært ulike profilar for kommunane samla sett. Kommunar med stor aktivitet på plansida har gjerne få dispensasjonssaker relativt sett, medan kommunar med låg planaktivitet ligg høgt på dispensasjonsstatistikken. For å finne meir utfyllande forklaringar på observasjonar og utviklingstrekk for plan- og dispensasjonssakene, både kvar for seg og samla sett, vil det derfor vere behov for å gå nærare inn i statistikken.

Utvida forsøksperiode med samordning av statlege motsegner til kommunale planar

Forsøket med statleg samordning av motsegn til kommunale planar har gitt Fylkesmannen ei utvida rolle i forhold til plansamordning. Fylkesmannen i Møre og Romsdal kom med i forsøket frå 01.04.2014. Forsøksordninga vart forlenga ut 2017, og er frå 01.01.2018 gjort til ei permanent ordning. For 2018 er det registrert 27 slike samordningssaker, og med Statens vegvesen og NVE som part i 14, og Avinor i 2 av desse. FMMR har sjølv motsegn i 27 av dei 31 samordningssakene.

Motsegn, mekling og oversending til departementet

Talet på motsegner i arealplansaker ligg om lag på nivå med tidlegare år. Mønsteret er elles som tidlegare at flest motsegner knyter seg til manglar i samband med tema *Støy/forureining* og *ROS/samfunnstryggleik/klima*. Manglar av meir generell planfagleg karakter gir også grunnlag for mange motsegner. Tidleg medverknad og dialog undervegs i planprosessane gjer at konflikter kan avklarast og løysast tidlegare; færre arealplansaker går til mekling. Det er likevel ein tendens i retning av at fleire av sakene som går til mekling blir vidaresende til departementet for endeleg avgjerd.

Kommuneplanen som utviklings- og styringsverktøy

Kommuneplanen som styringsverktøy i kommunalt utviklings- og omstillingsarbeid er styrka; fleire kommunar har som ledd i dette fått på plass eller er i prosess med oppdaterte kommuneplanar med samfunns- og arealdel. Det langsiktige, strategiske og tverrfaglege perspektivet i det kommunale planarbeidet er styrka. I forhold til kommunereforma med nye kommunale oppgåver og bygging av nye kommunar, vil dette vere av stor betydning.

Kommunale planstrategiar viser oversikt og viktige prioriteringar

I alt 35 av 36 kommunar har pr. 31.12.2018 utarbeidd utkast til kommunal planstrategi for perioden 2016 – 2020. Koplingane til kommunereformarbeidet og etablering av nye kommunar har stått sentralt i mange av planstrategiane. Arbeidet med dei kommunale planstrategiane har gitt kommunane ei oversikt over eigen planportefølgje sett i forhold til status, utviklingstrekk og utfordringar på viktige samfunnsområde. Alle fagavdelingane hos FMMR har bidratt aktivt med

innspel til våre høyringsbrev til kommunane. For Fylkesmannen har dette opna for nyttige innspel og merknader på sentrale fag- og ansvarsområde.

Kompetanse og kapasitet i kommunane varierer

Erfaringar frå den løpande plansaksbehandlinga viser at kompetanse og kapasitet på planområdet varierer mykje kommunane i mellom; utfordringane i forhold til dette er gjerne størst i dei minste kommunane. Dette reiser spørsmål om rettleiing og oppfølging frå Fylkesmannens side – og gjerne i samarbeid med fylkeskommunen. Samarbeidet med fylkeskommunen på plansaksområdet blir vidareført i 2018; dette omfattar både kurs, konferansar, nettverkssamlingar, regionalt planforum – samt uformell kontakt gjennom den løpande plansaksbehandlinga.

Regional plankonferanse 2018

Som ledd i Fylkesmannens samordnings- og oppfølgingsansvar mot kommunane i plan- og byggesaker etter plan- og bygningslova avart det hausten 2018 arrangert ein stor regional plankonferanse. Dette som eit samarbeid mellom Fylkesmannen og fylkeskommunen. Konferansen samla om lag 130 deltakarar og retta søkelys mot sentrale planfaglege spørsmål og utfordringar knytt til kommunal plan- og byggesaksbehandling. Aktuelle deltema omfatta m.a. nærare gjennomgang av teori og praksis i samband med lovverk og rammevilkår, universell utforming, klima i endring - og samfunnstryggleik i arealplanlegginga. Fleire av dei faglege innlegga på konferansen understreka behovet for tettare samarbeid og samordning på tvers av både fagmiljø og forvaltningsnivå.

Målgruppe for konferansen var primært planleggarar og byggesaksbehandlarar i kommunane. Heile 32 av 36 kommunar i fylket var representert. I tillegg var det også deltakarar frå regional og statleg forvaltning, utbyggjarar, kommune- og fylkespolitikarar, private konsulentar, utdannings- og forskingsmiljø m.v. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bidratt med midlar til kompetanseutvikling og opplæring etter plan- og bygningslova. Desse midlane utgjør ein viktig del av grunnfinansieringa for årets konferanse. For program og presentasjonar i samband med konferansen; sjå lenke

<https://www.fylkesmannen.no/More-og-Romsdal/Plan-og-bygg/Nyhende-fra-plan-og-bygg/2018/12/stor-oppslutning-om-regional-plan--og-byggesakskonferanse/>

Viktige styringssignal

Fylkesmannen er statens representant i fylket og har m.a. ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer frå Stortinget og regjeringa. I den kommunale planlegginga skal vi sjå til at kommunane tar omsyn til viktige regionale og nasjonale interesser som gjeld arealforvaltning, landbruk, klima og miljø, oppvekst, helse og samfunnstryggleik.

Kommunale plansaker hos FMMR gir grunnlag for nærare vurderingar av utfordringar og prioriteringar i lys av Fylkesmannens samla embetsoppdrag; jf. styringsportalen for 2018

<https://styringsportalen.fylkesmannen.no/2018/>

Dette er vidare utdjupa gjennom *Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI 2018)* og *Tildelingsbrevet (TB 2018)*. I kapitlet om overordna og tverrsektorielle prioriteringar i TB 2018 blir det m.a. peika på at *God måloppnåelse på flere av områdene i fylkesmannsembetenes portefølje er avhengig av samordning og samarbeid mellom flere sektorer. Det gjelder spesielt for området arealforvaltning og by- og samfunnsutvikling, hvor landet står overfor utfordringer knyttet til klimaendringer, miljø, urbanisering og befolkningsvekst. For å møte disse utfordringene, er det viktig å ivareta helhet og effektivitet i samfunnsplanleggingen gjennom å se flere sektorer i sammenheng. Fylkesmannen sin samordningsrolle er sentral. I 2018 er det viktig at fylkesmannen bidrar til å identifisere tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet*

Som ei direkte følge av dette har det i 2018 frå vår side m.a. vore lagt vekt på tettare oppfølging av kommunane gjennom tidleg kontakt i planprosessane i form av dialog, rettleiing og arbeidsmøte.

Vedlegg:

- Sentrale rammer og føringar jf. styringsdokument for Fylkesmannen 2018*
- Informasjon om plansamordning og plansaksbehandling hos FM MR*

*Sjå fellesområdet [f://forum/plansamordning/rapportering 2018...](f://forum/plansamordning/rapportering%202018...)

Vedlegg:

A. Fylkesmannen sine oppgåver i plansaker etter plan- og bygningslova

Fylkesmannen har fleire roller og oppgåver innan planlegging etter plan- og bygningslova (pbl). Ei viktig oppgåve i planprosessar er å formidle nasjonal politikk innanfor viktige fagområde, der arealpolitikk og miljøvern, landbruk, helse, oppvekst og samfunnstryggleik står sentralt. Fylkesmannen skal sjå til at nasjonale og regionale omsyn blir ivaretatt i planarbeidet, og elles også sikre at kommunale vedtak i plan- og byggesaker er i samsvar med gjeldande lovverk. Vidare har Fylkesmannen ansvar for behandling av klager på kommunale vedtak i plan- og byggesaker etter lova. Fylkesmannen har og rolle som meklar i plansaker der det ligg føre motsegn. Fylkesmannen har eit særleg ansvar for å orientere om det økonomiske opplegget for kommunesektoren og rettleie kommunane i økonomisk planlegging og forvaltning. Fylkesmannen har også ei viktig oppgåve knytt til lokal omstilling og fornying i kommunesektoren. Kommunal planlegging vil i tråd med dette vere eit viktig utviklings- og styringsverktøy – både for kommunen som samfunn og kommunen som organisasjon.

Om Fylkesmannen sine planoppgåver i dei sentrale styringsdokumenta frå KMD

Kommunal – og moderniseringsdepartementet (KMD) har det administrative styringsansvaret for Fylkesmannen, i tillegg til å ha samordningsansvaret overfor dei andre departementa. KMD har også rolla som fagdepartement på nokre saksområde. Dette omfattar m.a. ansvar for regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningslova.

Eit gjennomgåande trekk for den samla oppgåveportefølgjen til Fylkesmannen er større vekt på tverrsektorielle tilnærmingar gjennom samordna mål og strategiar. For ei samla oversikt over Fylkesmannen sine oppgåver kan det visast til *Styringsportalen for Fylkesmannen 2017*
<https://styringsportalen.fylkesmannen.no/2017/>

Viktige styringsdokument omfattar *Tildelingsbrevet (TB)* og *Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI)*. TB og VØI er likeverdige dokument. TB omfattar tidsavgrensa oppgåver som oppdragsgivar vurderer som naudsynt for å gjennomføre Stortingets vedtak, medan VØI omfattar meir langsiktige oppgåver der forvaltningsansvaret er heimla i lovverket eller er knytt til andre oppgåver av meir varig karakter. TB samlar alle årlege prioriteringar, mål- og resultatkrav og rapporteringskrav. Styringsdokumenta er bygd opp kring ein målstruktur med hovudmål, delmål, styringsparameter og resultatmål.

Fylkesmannen sine fire rollebaserte hovudmål omfattar:

- Iverksetjing av nasjonal politikk i fylket
- Samordning
- Rettstryggleik
- Informasjon

Fylkesmannen sine oppgåver knytt medverknad til kommunal og regional planlegging er knytt til alle dei fire hovudmåla. Dette omfattar også tverrsektorielle utfordringar og prioriteringar; jf. Tildelingsbrevet 2017 kap. 2.1:

Det er flere områder i fylkesmannsembetenes portefølje hvor god måloppnåelse er avhengig av samordning og samarbeid mellom flere departementer. Dette gjelder spesielt arealforvaltning, og by- og samfunnsutvikling hvor landet står overfor utfordringer knyttet til klimaendringer, samt miljø, urbanisering og befolkningsvekst. For å møte disse utfordringene, er det viktig å ivareta helhet og effektivitet i areal- og samfunnsplanleggingen gjennom samarbeid på tvers av flere sektorer. I 2017 er det viktig at fylkesmannen bidrar til å identifisere tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet.

Styringsdokumenta (VØ1 og TB) inneheld også ein nærare omtale av andre tverrfaglege innsatsområde. Dette omfattar m.a. samordna innsats for barn og unge sine oppvekstvilkår, folkehelse, universell utforming, bustadsosialt arbeid, integrering og busetting av flyktingar og asylsøkarar, samfunnsstryggleik m.v.

B. Behandling av kommunale plansaker hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI) og Tildelingsbrevet for 2018 (TB18) utgjør saman med Strategiplan for FMMR 2017 – 2020 eit viktig bakteppelagt for embetet sine faglege prioriteringar i plansaksbehandlinga. Strategiplanen har tre prioriterte satsingsområde, alle med direkte eller indirekte betydning for plansaksbehandlinga. Dette omfattar: Betre oppvekst, Kommunereform og Samordning av statlege motsegner i kommunale planar

Fylkesmannen er høyringspart for alle kommunale plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova. Den interne organisasjonsstrukturen legg viktige rammer og føringar for plansaksbehandlinga. Organisasjonskartet for Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser ei indeling med embetsleiing, administrasjonsstab, samordningsstab og fem fagavdelingar.

Organisasjonskart FMMR

Interne prosedyrar og fullmakter

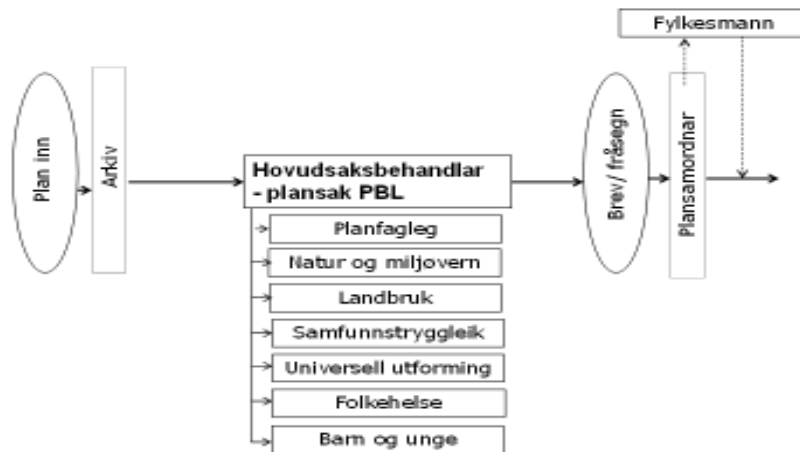
Plan- og dispensasjonssaker som omfattar fleire avdelingar hos Fylkesmannen krev samordning i forhold til saksbehandling, ansvar og avveging av interesser. Hos FMMR er det etablert faste rutinar for dette.

Formålet med den interne organiseringa av plansamordninga er å finne gode løysingar i skjæringspunktet mellom nasjonale, regionale og lokale mål og interesser. Fagsaksbehandlarar knytt til ulike fagavdelingar og fagområde vil i prinsippet kunne trekkast aktivt inn, avhengig av sakstype og saksfelt. Dette vil kunne omfatte både plansaker og dispensasjonssaker. Klagesaker og byggeskar etter plan- og bygningslova vil i hovudsak vere lagt til Justis- og beredskapsavdelinga. Desse sakene er ikkje del av plansamordninga.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal deltar frå 01.04.2015 i den utvida forsøksordninga med statleg samordning av motsegn av kommunale planar. I samband med dette er det laga egne rutinar og prosedyrar for plansaker som omfattar innspel frå andre statsetatar. For ein nærare presentasjon og gjennomgang av denne forsøksordninga kan det visast til kap. 1.5.

Innkomne plan- og dispensasjonssaker blir registrert i arkivet og direkte fordelt på fem faste hovudsaksbehandlarar som opprettar felles brev i ephorte. Innspel knytt til ulike fagtema vil i prinsippet kunne kome frå alle dei fem fagavdelingane og blir vidare koordinert av hovudsaksbehandlar før brevet blir ferdigstilt og godkjent/utsendt av plansamordnar.

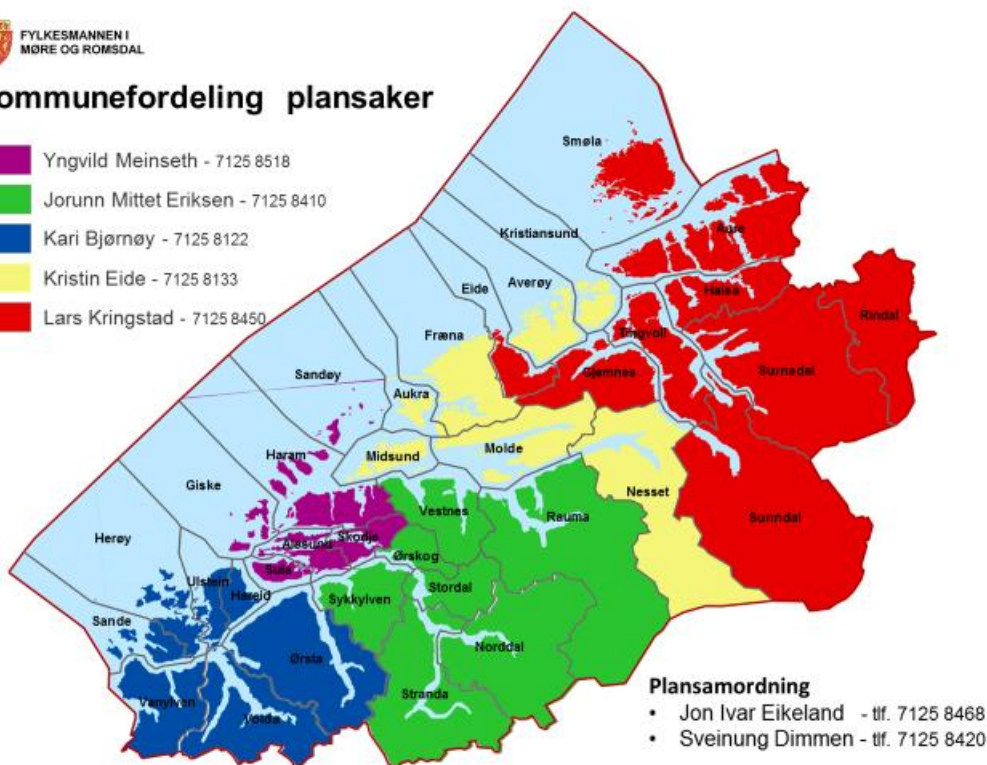
Behandling plansaker FMMR

Dei faste hovudsaksbehandlarane med oppgåver knytt til plan- og dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova har delt kommunane i fylket mellom seg. Denne ordninga opnar for tett kontakt og god erfarings- og kunnskapsutveksling mellom Fylkesmannen og den einssilde kommunen. Alle utgåande brev går via plansamordnar. Ved motsegn i arealplansaker blir dette løfta til embetsleiinga.

Kommunefordeling plansaker

- Yngvild Meinseth - 7125 8518
- Jorunn Mittet Eriksen - 7125 8410
- Kari Bjørnøy - 7125 8122
- Kristin Eide - 7125 8133
- Lars Kringstad - 7125 8450

Tematisk sjekkliste for høyrings svar

Høyrings svaret frå Fylkesmannen vil kunne omfatte merknader og vurderingar knytt til ei rekke ulike tema/fagområde.

Aktuelle «sjekkliste-punkt» knytt til kommunal planlegging

- Planfaglege merknader;
 - prosess og produkt
- Natur- og miljøvern;
 - landskap, friluftsliv, strandsone, naturmangfald, grønstruktur...
- Landbruk;
 - jordvern, skogbruk, aktivt landbruk...
- Samfunnstryggleik;
 - ROS-analyse, klima...
- Universell utforming;
 - tilrettelegging, inkludering, deltaking...
- Barn og unge;
 - Oppvekstmiljø, leikeplassar, trafikksikring...
- Folkehelse;
 - levekår, nærmiljø...

Som eit viktig grunnlag for Fylkesmannen sine tilbakemeldingar til kommunane er det utarbeidd eit eige kunnskaps- og vurderingsgrunnlag for merknader og motsegner i kommunale plansaker.

Dokumentet er disponert som ei tematisk sjekkliste med gjennomgang av aktuelle moment og vurderingar knytt til ulike fagområde. Dette er i første rekke tenkt til internt bruk som eit felles kunnskapsgrunnlag og arbeidsverktøy knytt til arbeidet med plan- og dispensasjonsaker i embetet.

Ny, oppdatert kunnskap, lenker og eksempel på «standardtekstar» vil kunne leggest inn fortløpande. Dette vil i hovudsak basere seg på direkte innspel/innlegg frå dei ulike fagavdelingane/fagmiljøa. Vidare redigering, og kvalitetssikring må her følgjast opp kontinuerleg.

Ei viktig målsetting for dette arbeidet er m.a. knytt til å

- vidareformidle nasjonale føringar på planområdet
- presisere kommunens ansvar som planmyndigheit
- tydeleggjere Fylkesmannens rolle i planprosessane
- referere til dokument med overordna føringar for Fylkesmannen sine fagområde

Opplæring og kompetansebygging

Fylkesmannen har saman med fylkeskommunen eit viktig ansvar for rettleiing og kunnskapsformidling retta mot kommunane på planområdet. Regionalt planforum og regionale plannettverk, begge i regi av fylkeskommunen, er viktige arenaer for samhandling og erfaringsutveksling rundt kommunalt planarbeid. Representantar frå Fylkesmannen deltar aktivt på desse møta/samlingane. Fylkesmannen og fylkeskommunen har elles i det daglege eit tett og nært uformelt samarbeid på planområdet.

Planavdelinga i Kommunal- og moderniseringsdepartementet disponerer midlar over statsbudsjettet knytt til kompetanseutvikling og opplæringstiltak i kommunane innanfor plan- og bygningslova. Fylkesmannen i Møre og Romsdal i samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune fekk i 2018 tildelt kr. 125.000 til kompetanseutvikling og opplæringstiltak.

Fylkesmannen og fylkeskommunen har som mål å samarbeide om ein større plankonferanse annan kvart år. Hausten 2018 vart det gjennomført ein slik felleskonferanse over to dagar. Konferansen blei gjennomført i november 2018 i Molde med om lag 130 deltakarar. Konferansen hadde kommunane som hovudmålgruppe, men opna også for deltaking frå private konsulentar og rådgivarar.

Felles samarbeidsavtale mellom Fylkesmannen og fylkeskommunen

I Møre og Romsdal har fylkeskommunen og Fylkesmannen inngått ein samarbeidsavtale knytt til fleire felles innsatsområde – mellom desse tiltak retta mot barn og unge sine interesser i det kommunale planarbeidet. Både fylkeskommunen og Fylkesmannen i sine høyringsmerknader til kommunale planar utfordra kommunane i forhold til å ta særskild omsyn til barn og unge sine interesser. Dette omfattar m.a. krav til gode og trygge oppvekstmiljø gjennom tilrettelegging og opparbeiding av leikeplassar, friareal og gang- og sykkelveggar. Fylkesmannen har frå 2012 hatt eit særskilt søkelys på barn og unge sine oppvekstvilkår gjennom satsinga Betre oppvekst. FNs barnekonvensjon har vore ein viktig referanse for dette arbeidet. Fylkeskommunen har på si side hatt barn og unge som eit gjennomgåande perspektiv i regional planstrategi og i fylkesplanarbeidet. På bakgrunn av dette tok Fylkesmannen og fylkeskommunen i fellesskap initiativ til å invitere alle kommunane i fylket til å kartlegge tenester og oppvekstvilkår i lys av FN sin barnekonvensjon. Sluttrapporten frå kommunekartlegginga; Barnebyks, vart ferdigstilt og presentert på ein stor tverrfagleg oppvekstkonferanse i Ålesund september 2016. I etterkant av dette har tema Barn og unge i kommunalt planarbeid vore tema på fleire konferansar og fagsamlingar. Dette omfatta m.a. samling for barnerepresentantar oppnemnd av kommunane for å ivareta barn og unge sine interesser etter plan- og bygningslova.

C. Planlegging som verktøy for samfunnsutvikling og samfunnsendring

Den kommunale planlegginga skal etter plan- og bygningslova samordne både den fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklinga. Kommunal planlegging er i lys av dette eit viktig verktøy for utvikling og styring både av kommunen som samfunn og kommunen som organisasjon.

Eit viktig prinsipp i den nye plan- og bygningslova (pbl 2008) er ei sterkare kopling mellom samfunnsdelen og arealdelen i kommuneplanen. Kommuneplanens samfunnsdel vil med utgangspunkt i den kommunale planstrategien gi overordna mål og føringar for utvikling av kommunen som samfunn og organisasjon. Dette dannar utgangspunkt for arealdelen som i neste omgang gir retning og rammer for den vidare fysiske detaljplanlegginga gjennom område- eller detaljregulering. *Fylkesmannen sine fokusområde:*

Kommunal planlegging som verktøy og rammeverk

- Kommuneplansystemet etter plan- og bygningslova
- Nasjonale og regionale føringar
- Kommunal planstrategi
- Kommuneplan med samfunnsdel og arealdel

Aktuelle temaområde for høyringsuttale frå Fylkesmannen i kommunale plansaker

- Planfaglege merknader; prosess og produkt, konsekvensutgreiingar
- Natur- og miljøvern; naturmangfald, landskap, friluftsliv, strandsone, viltinteresser, vegetasjon, støy, luftforureining, klima,
- Landbruk; jordvern, skogbruk, aktivt landbruk
- Samfunnstryggleik; ROS-analyse
- Barn og unge; Oppvekstmiljø, leikeplassar, trafikkisikring
- Universell utforming; tilrettelegging, inkludering, deltaking
- Folkehelse; levekår, nærmiljø
- Regional berekraftig utvikling; samordna bustad, areal og transportplanlegging, senterstruktur og kjøpesenteretablering

Fylkesmannen har eit særleg ansvar for at nasjonal politikk blir formidla og følgd opp i behandling av kommunale og regionale planar

- legge auka vekt på rettleiing og tidleg medverknad i planarbeidet
- formidle tidleg og aktivt dei nasjonale forventningane og nasjonal politikk i den regionale og kommunale planlegginga

Motsegn skal om nødvendig brukast for å sikre at kommunane ikkje vedtar planar i strid med nasjonale og regionale interesser og for å få fram gode løysingar.

D. Om Fylkesmannen sine planoppgåver i dei sentrale styringsdokumenta frå KMD

Utdrag av sentrale styringsdokument for 2018

- Virksomhets- og økonomiinstruksen (VØI)
- Tildelingsbrev (TB) 2018

Viktige styringsdokument knytt til for Fylkesmannens embetsoppdrag er samla på Styringsportalen <https://styringsportalen.fylkesmannen.no/2018/>

Kommunal – og moderniseringsdepartementet (KMD) har det administrative styringsansvaret for Fylkesmannen, i tillegg til å ha samordningsansvaret overfor dei andre departementa. KMD har også rolla som fagdepartement på nokre saksområde. Dette omfattar m.a. ansvar for regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningslova.

Eit gjennomgåande trekk for den samla oppgåveportefølgjen til Fylkesmannen er større vekt på tverrsektorielle tilnærmingar gjennom samordna mål og strategiar. For ei samla oversikt over Fylkesmannen sine oppgåver kan det visast til *Styringsportalen for Fylkesmannen 2018* <https://styringsportalen.fylkesmannen.no/2018/>

Viktige styringsdokument omfattar *Tildelingsbrevet* (TB) og *Virksomhets- og økonomiinstruksen* (VØI). TB og VØI er likeverdige dokument. TB omfattar tidsavgrensa oppgåver som oppdragsgivar vurderer som naudsynt for å gjennomføre Stortingets vedtak, medan VØI omfattar meir langsiktige oppgåver der forvaltningsansvaret er heimla i lovverket eller er knytt til andre oppgåver av meir varig karakter. TB samlar alle årlege prioriteringar, mål- og resultatkrav og rapporteringskrav. Styringsdokumenta er bygd opp kring ein målstruktur med hovudmål, delmål, styringsparameter og resultatmål.

Fylkesmannen sine fire rollebaserte hovudmål omfattar:

- Iverksetjing av nasjonal politikk i fylket
- Samordning
- Rettstryggleik
- Informasjon

Fylkesmannen sine oppgåver knytt medverknad til kommunal og regional planlegging er knytt til alle dei fire hovudmåla. Dette omfattar også tverrsektorielle utfordringar og prioriteringar; jf.

Tildelingsbrevet 2018 kap. 2.1:

God måloppnåelse på flere av områdene i fylkesmannsembetenes portefølje er avhengig av samordning og samarbeid mellom flere sektorer. Det gjelder spesielt for området arealforvaltning og by- og samfunnsutvikling, hvor landet står overfor utfordringer knyttet til klimaendringer, miljø, urbanisering og befolkningsvekst. For å møte disse utfordringene, er det viktig å ivareta helhet og effektivitet i samfunnsplanleggingen gjennom å se flere sektorer i sammenheng. Fylkesmannen sin samordningsrolle er sentral. I 2018 er det viktig at fylkesmannen bidrar til å identifisere tiltak for mer effektive planprosesser og bedre plankvalitet.

Klima- og miljø må inngå i alle sektorers prioriteringer regionalt og lokalt for å nå nasjonale mål. Arealplanlegging er viktig virkemiddel for å bidra til mål om null utslipp av klimagasser, ivaretagelse av naturmangfold, og begrense forurensning til land, luft og vann.

Styringsdokumenta (VØI og TB) inneheld også ein nærare omtale av andre tverrfaglege innsatsområde. Dette omfattar m.a. samordna innsats for barn og unge sine oppvekstvilkår, folkehelse, universell utforming, bustadsosialt arbeid, integrering og busetting av flyktningar og asylsøkarar, samfunnstryggleik m.v.

Under følgjer utdrag av disposisjon frå dei sentrale styringsdokumenta for 2018 (VØI og TB). Viktige oppgåver knytt til Fylkesmannen sine oppgåver på planområdet er nærare omtalt i dei ulike kapitla.

Virksomhets- og økonomiinstruks (VØI)

1. Innledning
2. Fylkesmannens myndighet og ansvar
3. Departementets styring av Fylkesmannen
4. Fylkesmannsembetets interne styring
5. **Oversikt over Fylkesmannens faste oppgaver**
 - 5.1 Iverksetter av nasjonal politikk i fylket
 - 5.2 Samordningsmyndighet
 - 5.3 Rettssikkerhetsmyndighet
 - 5.4 Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Tildelingsbrevet (TB) 2018

1. Innledning
 2. Overordete utfordringer og prioriteringer
 3. **Mål og styringsparametre for 2018**
 - 3.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket
 - 3.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger
 - 3.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene
 - 3.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk
 4. Andre forutsetninger og krav
 5. Budsjetttildelinger
 6. Fullmakter
 7. Rapportering og resultatoppfølging
 8. Budsjettmessige forutsetninger
- Vedlegg